

JP „Srbijašume“ Beograd

**GODIŠNJI PROGRAM UPRAVLJANJA RIBARSKIM
PODRUČJEM “ZLATIBOR” ZA 2024. GODINU**

Stručno lice
Ivana Stanković

dipl.inž.polj.za stočarstvo, spec. za lovnu privredu

Beograd, 2023. godine

Pravni osnov

Na osnovu člana 17. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda (*Službeni glasnik RS*“ br. 128/14 i 95/18 – dr. zakon), korisnik donosi Godišnji program upravljanja ribarskim područjem „Zlatibor“ za 2024. godinu.

Članom 19. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda (*Službeni glasnik RS*“ br. 128/14 i 95/18 – dr. zakon) predviđeno je da Godišnji program upravljanja ribarskim područjem sadrži:

- 1. Procenu biomase i ribolovnog pritiska na riblji fond na osnovu godišnjih statističkih pokazatelja ulova ribolovaca i ribara;**
- 2. dozvoljeni godišnji i dnevni izlov ribe po vrstama;**
- 3. dinamiku poribljavanja ribarskog područja po vrstama i količini riba, vremenu i mestu poribljavanja, kao i potrebna novčana sredstva;**
- 4. mere i način zaštite i održivog korišćenja ribljeg fonda;**
- 5. program edukacije rekreativnih ribolovaca.**

Godišnji program upravljanja ribarskim područjem „Zlatibor“ za 2024. godinu donosi se prema navedenim poglavljima, u skladu sa Izmenama i dopunama Programa upravljanja ribarskim područjem „Zlatibor“ za period 2019 - 2028. godine (Saglasnost Ministarstva zaštite životne sredine broj 324-07-195/2018-04 od 15.09.2021.) na osnovu rezultata stanja ribljeg fonda dobijenog redovnim monitoringom tokom 2021. godine.

1. PROCENA BIOMASE I RIBOLOVNOG PRITISKA NA RIBLJI FOND NA OSNOVU GODIŠNJIH STATISTIČKIH POKAZATELJA ULOVA RIBOLOVACA

Sastav ribljeg fonda

Ribarsko područje "Zlatibor" čine ribolovne vode, vodotok ili deo vodotoka: Uvac, Rzav, Crni Rzav, Dobroselička reka, Obudojevica, Ribnica, Katušnica. Osim navedenih vodotokova ili njihovih delova u okviru ribarskog područja je i veštačko akumulaciono jezero „Ribnica“ (u daljem tekstu „Ribničko jezero“), kao i ostale vode manjeg kapaciteta u okviru granica Parka prirode „Zlatibor“ („Službeni glasnik RS“ br. 91/17).

Granice ribarskog područja se podudaraju sa granicama Parka prirode „Zlatibor“. Vode ribarskog područja koriste se za rekreativni ribolov.

Kao najznačajnije ribolovne vode područja (celi tokovi reka ili njihovi delovi) mogu se izdvojiti: Uvac (deo toka), Rzav (deo toka), Crni Rzav, Ribnica i reka Katušnica. Osim reka od posebnog značaja za rekreativni ribolov je akumulacija „Ribnica“.

Sastav ribljeg fonda na ribarskom području „Zlatibor“, prikazan je na osnovu dostupnih podataka iz ranijih istraživanja (Simić i saradnici 2007/16.), istraživanja koja su sprovedena tokom 2018. godine i redovnim monitoringom tokom 2021. godine.

Rezultati kvalitativne strukture ribljih zajednica na ribarskom području prikazani su u tabeli 1.

Tabela 1. Kvalitativna struktura ribljih zajednica na ribarskom području „Zlatibor“

VRSTA RIBE / RIBOLOVNE VODE	Ribničko jezero	Crni Rzav	Uvac	Katušnica	Dobrosečka reka	Ostale manje reke
potočna pastrmka (<i>Salmo trutta</i>)	+		+	+	+	
mladica (<i>Hucho hucho</i>)			+			
klen (<i>Squalius cephalus</i>)	+	+	+		+	
skobalj (<i>Chondrostoma nasus</i>)	+					
potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)		+	+	+	+	+
krkuš a (<i>Gobio obtusirostris</i>)			+			
ukljeva (<i>Alburnus alburnus</i>)			+			
pliska (<i>Alburnoides bipunctatus</i>)		+	+		+	+
pijor (<i>Phoxinus phoxinus</i>)		+			+	+
šaran (<i>Cyprinus carpio</i>)	+					
bodorka (<i>Rutilus rutilus</i>)	+					

deverika (<i>Abramis brama</i>)	+					
babuška (<i>Carassius gibelio</i>)	+					
linjak (<i>Tinca tinca</i>)*	+					
som (<i>Silurus glanis</i>)	+					
smuđ (<i>Sander lucioperca</i>)	+					
brkica (<i>Barbatula barbatula</i>)					+	+
sunčica (<i>Lepomis gibbosus</i>)	+					
UKUPAN BROJ VRSTA	11	4	7	2	6	4
*strogo zaštićena vrsta						

Prema navedenim podacima, u akumulaciji „Ribničko jezero“ zabeleženo je prisustvo jedanaest vrsta riba od kojih linjak (*Tinca tinca*) spada u strogo zaštićene vrste. U rekama se konstatuje prisustvo dve do sedam vrsta riba.

Procena biomase i ribolovnog pritiska

Analizom rezultata dobijenih tokom monitoringa 2021. godine, utvrđeno je da su u odnosu na prethodna istraživanja najznačajnije promene registrovane na Ribničkom jezeru i odnose se na značajno povećanje populacije smuđa (*Sander lucioperca*) što dovodi do izmene interspecijskih odnosa među ribljim vrstama u ribljoj zajednici ove ribolovne vode. Povećanje populacije smuđa (*Sander lucioperca*) posebno je nepovoljno po potočnu pastrmku (*Salmo trutta*) koja se prirodno teško prilagođava i razmnožava na prosečno višoj temperaturi vode jezera i pritoka. Zapaža se dalji pad brojnosti populacije potočne pastrmke (*Salmo trutta*) u Crnom Rzavu.

Analizom dostupnih rezultata konstatuje se da u vodama ribarskog područja potočna pastrmka (*Salmo trutta*) najveću biomasu i produkciju postiže u reci Katušnici. Mali kapacitet ove reke doprinosi da u populaciji pastrmke dominiraju jedinke ispod minimalne lovne dužine.

Osim salmonidnih vrsta u vodama ribarskog područja, a posebno u Ribničkom jezeru zapaža se značajna produkcija ciprinidnih vrsta koje ujedno predstavljaju i najznačajnije ribolovne vrste na ovom ribarskom području: skobalj (*Chondrostoma nasus*), klen (*Squalius cephalus*), potočna mrena (*Barbus balcanicus*), deverika (*Abramis brama*), šaran (*Cyprinus carpio*), som (*Silurus glanis*).

Reke, odnosno potoci kao što su: Semegnjevska reka, Ribnica, Jablanica, Beli Rzav, Obudojevica imaju malu biomasu koja se kreće od 6,5 kg/km u reci Semegnjevskoj do svega 0,15 kg/km za reku/potok Obudojevicu. Dominantne riblje vrste u ovim vodotocima su dvopruga uklija (*Alburnoides bipunctatus*), pijor (*Phoxinus phoxinus*) i potočna mrena (*Barbus balcanicus*). Deo toka Velikog Rzava (3,5 km) u granicama ribarskog područja „Zlatibor“ ima prosečnu biomasu od oko 20 kg/km i na ovom delu toka od salmonida mogu se naći potočna pastrmka (*Salmo trutta*) i ređe ljipljen (*Thymallus thymallus*).

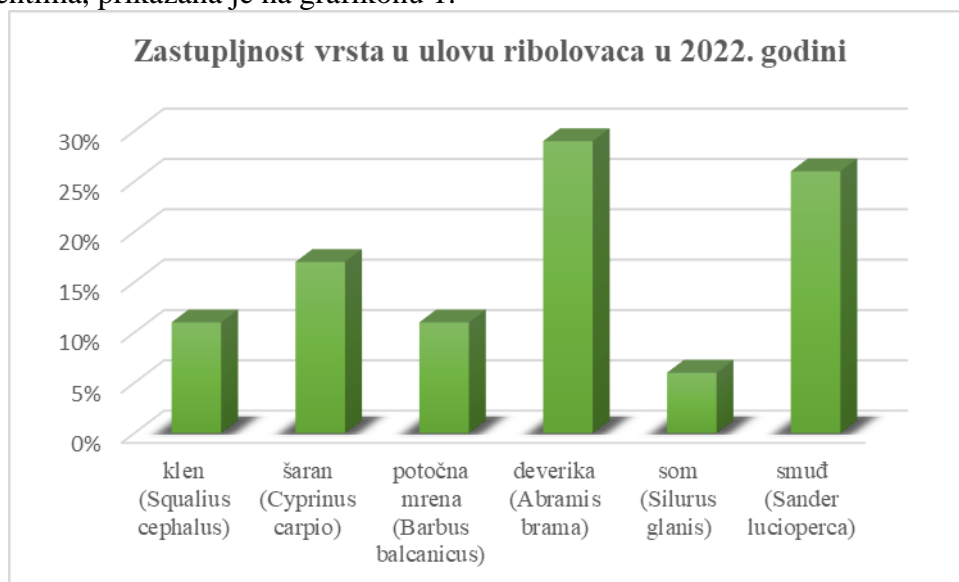
Od alohtonih vrsta značajnu produkciju ima babuška (*Carassius gibelio*) u Ribničkom jezeru.

Ribarsko područje ima i veći broj malih reka i potoka, bez većeg ribolovnog značaja sa dominacijom dvopruga uklije (*Alburnoides bipunctatus*), pijora (*Phoxinus phoxinus*) i potočne mreke (*Barbus balcanicus*).

Prema Pravilniku o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Službeni glasnik RS”, br. 5/10, 47/11, 32/16 i 98/16) od strogo zaštićenih vrsta riba sporadično se sreće samo linjak (*Tinca tinca*) u Ribničkom jezeru, unesen tokom ranijih poribljavanja.

Na ribarskom području „Zlatibor“ u 2022. godini grvitiralo je 109 rekreativnih ribolovaca (uključeni su i ribolovci koji su na ribarskom području proveli od 1 do 7 dana). U godišnjem ulovu najviše su bile zastupljene sledeće vrste riba: deverika (*Abramis brama*) 29%, smuđ (*Sander lucioperca*) 26%, klen (*Squalius cephalus*) 11%, šaran (*Cyprinus carpio*) 17%, potočna mrena (*Barbus balcanicus*) 11% i som (*Silurus glanis*) sa učešćem od 6% u ukupnom ulovu.

Zastupljenost vrsta u ukupnom ulovu rekreativnih ribolovaca u 2022. godini, iskazana u procentima, prikazana je na grafikonu 1.

Grafikon 1. Zastupljenost vrsta u ukupnom ulovu rekreativnih ribolovaca

Učešće ribljih vrsta u ulovu rekreativnih ribolovaca prikazano je u tabeli 2.

Tabela 2. Riblje vrste u ulovu rekreativnih ribolovaca na Ribarskom području „Zlatibor“ u 2022. godini.

Redni broj	Vrsta ribe	Broj jedinki	Masa (kg)
1.	klen (<i>Squalius cephalus</i>)	50	21
2.	šaran (<i>Cyprinus carpio</i>)	21	34
3.	potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	546	22
4.	deverika (<i>Abramis brama</i>)	172	59
5.	som (<i>Silurus glanis</i>)	5	11
6.	smuđ (<i>Sander lucioperca</i>)	151	52
	Ukupno	945	199

Navedeni podaci pokazuju da je u 2022. ribolovni pritisak smanjen za 30 % u odnosu na 2021. godinu. Ribolovni pritisak u 2022. godini iznosio je 199 kg što čini 2% maksimalnog godišnjeg izlova projektovanog u Izmenama i dopunama Programa upravljanja ribarskim područjem „Zlatibor“ za period 2019 - 2028. godine.

2. DOZVOLJENI GODIŠNJI I DNEVNI IZLOV RIBE PO VRSTAMA

Na osnovu podataka o stanju ribljeg fonda, tokom 2024. godine propisuje se režim i kvote ribolova prikazane u tabeli 3.

Tabela 3. Dozvoljeni dnevni ulov i režim ribolova rekreativnih ribolovaca na ribarskom području „Zlatibor“ tokom 2024. godine

RIBOLOVNE VRSTE	DNEVNI ULUV I REŽIM RIBOLOVA
<u>Alohtone vrste</u>	neograničeno
AUTOHTONE RIBE:	
Ustanovljava se ograničenje mase dnevnog ulova rekreativnih ribolovaca na maksimalno 5 kg za ulov svih autohtonih vrsta riba	
potočna pastrmka (<i>Salmo trutta</i>), mladica (<i>Hucho hucho</i>), lipljen (<i>Thymallus thymallus</i>)	Samo po principu „ulovi pa pusti“
šaran (<i>Cyprinus carpio</i>), som (<i>Silurus glanis</i>), smuđ (<i>Sander lucioperca</i>)	Maksimalno 3 komada u dozvoljenoj lovnoj veličini zbirno
skobalj (<i>Chondrostoma nasus</i>), potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>), klen (<i>Squalius cephalus</i>), deverika (<i>Abramis brama</i>)	Maksimalno 10 komada u dozvoljenoj lovnoj veličini zbirno
Kada jedan ulovljeni primerak prelazi masu od 5 kg, za sve autohtone vrste riba, ne važi ograničenje dnevnog ulova u komadima, već se u takvim slučajevima smatra da je ispunjen maksimalan dnevni ulov u masi.	

U cilju maksimalne zaštite i održavanja vitalnosti populacija riba za prirodnu reprodukciju, godišnji izlov ribe od strane ribolovaca može iznositi maksimalno 10 tona, odnosno ne sme prelaziti 70 % od ukupnog godišnjeg prinosa.

3. DIMANIKA PORIBLJAVANJA RIBARSKOG PODRUČJA PO VRSTAMA I KOLIČINI RIBA, VREMENU I MESTU PORIBLJAVANJA, KAO I POTREBNA NOVČANA SREDSTVA

Posle izvršenog monitoringa ribljeg fonda tokom 2021. konstatovane su značajne promene fizičkih i biotičkih karakteristika ribolovnih voda ribarskog područja. Ove promene su nepovoljne po ranije planirana poribljavanja. Prva značajna promena odnosi se na povećanje populacije smuđa (*Sander lucioperca*) u akumulaciju „Ribnica“. Smuđ spada u grabljive vrste i njegova već brojna populacija narušava održivost postojeće malobrojne populacije potočne pastrmke (*Salmo trutta*) kao i uspešnost i smisao daljeg poribljavanja. Aktivan rad dve izgrađene MHE na Crnom Rzavu značajno menja vodni režim ove reke i narušava održivost postojeće malobrojne populacije potočne pastrmke (*Salmo trutta*) kao i uspešnost poribljavanja.

Na osnovu rezultata monitoringa tokom 2021. godine, Izmenama i dopunama Programa upravljanja ribarskim područjem „Zlatibor“ za period 2019-2028. godine (Saglasnost Ministarstva zaštite životne sredine broj 324-07-195/2018-04 od 15.09.2021.) ukinuta su ranije planirana poribljavanja akumulacije Ribnica i Crnog Rzava potočnom pastrmkom (*Salmo trutta*).

U 2024. godini nije predviđeno poribljavanje ribolovnih voda ribarskog područja „Zlatibor“ ni izdvajanje novčanih sredstava za tu namenu.

4. MERE I NAČIN ZAŠTITE I ODRŽIVOG KORIŠĆENJA RIBLJEG FONDA

U cilju zaštite i održivog korišćenja ribljevog fonda, tokom 2024. godine sprovodimo sledeće mere:

- Čuvanje i zaštita posebnog staništa riba: **Ova mera, osim trajne zabrane ribolova u posebnom staništu riba–tok reke Katušnice u granicama određenim koordinatama N 43.65.766; E 19.83.864 (uliv vode iz vodopada Gostilje) do N 43.67.227; E 19.81.664**, podrazumeva i zabranu vađenja peska, šljunka, kamenja i panjeva, kao i zabranu preduzimanja svih radnji kojima se narušavaju prirodne ekološke odlike ribolovnih voda, odnosno posebnog staništa riba i ugrožava riblji fond.
- Ribolov na potočnu pastrmku i lipljena na svim ribolovnim vodama koje ove vrste nastanjuju može se obavljati samo tehnikom mušičarenja i isključivo na veštački mamac (različite vrste veštačkih mušica) i samo po principu **“ulovi pa pusti”**.
- Ribolov na mladicu dozvoljen je samo na veštački mamac, odnosno “varalicu” i samo po principu **“ulovi pa pusti”**.
- U režimu zaštite II stepena rekreativni ribolov je zabranjen na čitavom toku reka: Uvac, Ljubišnice, Bele reke, Dobroseličke reke i na izvorišnim delovima Katušnice.
- Na akumulaciji Ribnica rekreativni ribolov sa obale ribolovne vode obavlja se zabačivanjem mamaca štapovima za ribolov. Dozvoljena je upotreba najviše tri štapa sa po dve udice po prisutnom ribolovcu. Osoba koja vrši ribolov ne sme da se udaljava od zabačenih ribolovnih štapova na daljinu koja je veća od 30 metara, tačnije u slučaju potrebe udaljavanja, ribolovac je dužan da pre udaljavanja zabačene štapove sa mamcima izvadi iz vode.
- Na svim ostalim ribolovnim vodama ribolov se može vršiti svim tehnikama, alatima i opremom, koje nisu u suprotnosti sa odredbama Pravilnika o načinu, alatima i sredstvima kojima se obavlja privredni ribolov, kao i o načinu, alatima, opremi i sredstvima kojima se obavlja rekreativni ribolov (*“Službeni glasnik RS”, br. 9/17 i 34/18*).

- Noćni ribolov dozvoljen je samo sa obale (bez upotrebe čamaca i drugih improvizovanih plovila) u periodu 03^h do 21^h odnosno zabranjen je u periodu od 21^h do 03^h po letnjem računanju vremena, a po zimskom računanju vremena ribolov je dozvoljen u periodu od 05^h do 18^h odnosno zabranjen je u periodu od 18^h do 05^h.
- Tokom cele godine zabranjeno je noću loviti mladicu, lipljena i potočnu pastrmku u vremenu od 21^h do 03^h tokom letnjeg letnjem računanju vremena i od 18^h do 05^h u periodu zimskog računanja vremena.
- Stalno praćenje hidroloških pojava u posebnom staništu riba i aktivno spašavanje riba ukoliko se poplave dese u određenom obimu.
- Sprovođenje odredbe Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („*Službeni glasnik RS*” br. 128/14 i 95/18 - dr. zakon) kao i odredbe važećih podzakonskih akata.
- Organizovanje i praćenje stanja populacija pastrmke u periodu mresta i evidentirnje područja mresta.
- Pojačane aktivnosti ribočuvarske službe na području Ribničkog jezera kao glavne ribolovne vode.
- Ribolov iz čamca na akumulaciji „Ribničko jezero“ nije dozvoljen.
- Kao mamac „keder“ za lov grabljivih vrsta riba (som, štika, smuđ), zabranjuje se korišćenje živih ribljih vrsta (kako autohtonih tako i alohtonih), već se samo mogu koristiti veštački mamci, odnosno varalice.
- Uspostavljena je aktivna saradnja sa rukovodstvom ribarskog područja „Zapadna Morava“ koje okružuje ribarsko područje „Zlatibor“, a posebno kada je u pitanju čuvanje voda u periodu mresta riba, režim ribolova, sprečavanje zagađenja i dr. Ova saradnja odnosi se i na zajedničku kontrolu ribolovnih voda koje su samo malim delom u granicama ribarskog područja „Zlatibor“ kao što je pre svega Veliki Rzav.
- Pojačana je saradnja sa nadležnom inspekcijском službom i po potrebi policijom.
- Sa odgovornim licima vodovoda ili elektroprivrede, koji koriste vodu iz akumulacije „Ribnički jezero“, dogovoreno je da se voda ne ispušta naglo iz akumulacije u periodu mresta riba, a u skladu sa Zakonom o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („*Službeni glasnik. RS*” br. 128/14 i 95/18 i dr. Zakon). Takođe smo obavestili vlasnike MHE da će se svako nepoštovanje propisanog “biološkog minimuma” prijavljivati nadležnoj inspekciji.
- U cilju zaštite prirode i prirodnih vrednosti ribarskog područja, ribolovcima se pri kupovini dozvola uručuje pisano obeveštenje o merama očuvanja prirodnih vrednosti, posebno o postupcima u slučaju ulova strogo zaštićenih vrsta riba i rakova. Poseban akcenat mera očuvanja usmeren je na zaštitu populacije linjaka (*Tinca tinca*) u jezeru “Ribnica”, populacije potočne pastrmke (*Salmo trutta*) u Katušnici, kao i populacijama potočnog raka (*Austropotamobius torrentium*) u svim ribolovnim vodama ovog ribarskog područja.

5. PROGRAM EDUKACIJE REKREATIVNIH RIBOLOVACA

Edukacija rekreativnih ribolovaca podrazumeva izradu štampanog edukativnog materijala u vidu brošure - flajera, sa zakonskim i podzakonskim aktima, pravilima ponašanja rekreativnih ribolovaca na ribolovnoj vodi. Ovaj štampani materijal biće podeljen ribolovcima pri kupovini godišnjih dozvola.

Osim ovoga u skladu sa mogućnostima, organizovavećemo tematske ribolovne skupove, na kojima ćemo promovisati dobre strane bavljenja rekreativnim ribolovom, odnosno uvoditi u svet rekreativnog ribolova mlađe populacije. Ove aktivnosti imaju za cilj, povećanje broja ribolovaca koji će se u budućnosti ovom aktivnošću baviti, a u skladu sa tendencijom očuvanja i uvećanja ribljeg fonda.

U 2024. godini održaće se dva edukativna skupa u skladu sa Pravilnikom o obimu i sadržini programa edukacije rekreativnih ribolovaca („*Službeni glasnik. RS*” br. 31/16) sa aktuelnim temama vezanim za ribolovne vode područja u cilju održivog korišćenja ribljeg fonda. Posebna pažnja tokom edukacije posvetiće se ponašanju ribolovaca na vodi tokom ribolova, a vezano za održavanje higijene ribolovnog mesta, zaštite ribolovne vode i obala od zagađenja. Naglasiće se važnost vođenje precizne evidencije ulova od strane rekreativnih ribolovaca kao i posledice neplanskog unošenja novih ribljih vrsta u ribolovne vode. Istaći će se značaj mera očuvanja usmeren na zaštitu populacije linjaka (*Tinca tinca*) u jezeru “Ribnica”, populacije potočne pastrmke (*Salmo trutta*) u Katušnici kao i populacijama potočnog raka (*Austropotamobius torrentium*) u svim ribolovnim vodama ribarskog područja „Zlatibor“.